

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กทุกคนเมื่อเกิดมาเป็นผู้ที่มีคุณธรรม คุณความดี และความบริสุทธิ์ผุดผ่อง ทั้งร่างกายและจิตใจ หากแต่สภาพทางสังคม อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการอบรมเลี้ยงดู ที่พวกเขาได้รับนั้นเป็นสาเหตุที่พัฒนาการในด้านต่าง ๆ เช่น ความเจริญเติบโตทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และด้านอื่น ๆ ของเด็กแต่ละคนนั้นย่อมมีความแตกต่างกันไป เช่นเดียวกับ แนวเหตุผลทางพระพุทธศาสนาที่เสนอไว้ว่า "กรรมชาติภพาสในชีวิตรของเด็กนั้นประกอบไปด้วย กรรมชาติภพาสสูงและกรรมชาติภพาสต่ำอยู่ด้วยกัน แล้วการที่นพาสามสร้างเสริมกรรมชาติภพาสสูง ภาสในตัวเด็กให้เจริญงอกงามขึ้นมานั้น ก็คือ การให้ความรัก การดูแลเอาใจใส่ การอบรม เลี้ยงดูให้พวกเขาได้รับในสิ่งที่ถูกต้อง" (วัลลภ คังคมานุรักษ์, 2535)

คงเป็นที่ยอมรับกันทั่วทุกคนว่า เด็กเป็นรากฐานอันสำคัญ เป็นพลังอันยิ่งใหญ่ของ ประเทศชาติในอนาคต และเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามหาศาลที่สุดของชาติ สมควรแก่การรักใคร่ ห่วงแทน ให้การดูแลเอาใจใส่และปกป้องคุ้มครองอย่างที่สุด จึงเป็นหน้าที่ของทุกคนในประเทศ ที่จะต้องดูแลรักษาทรัพยากรอันเป็นพลังงานของชาตินี้ เพื่อให้พวกเขาจะได้เจริญเติบโตขึ้นมา อย่างมีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญเพื่อพัฒนาประเทศให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องในทิศทางที่ถูกต้อง และสืบทอดความดีงามต่าง ๆ ของสังคม เด็กจึงควรได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วน โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในวัยนี้ เป็นวัยแห่งการวางรากฐานการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ตลอดจน การปลูกฝังค่านิยม คุณธรรมต่าง ๆ ได้ดีที่สุด

ดังนั้นเด็กจึงไม่ควรจะถูกปล่อยให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ตามธรรมชาติ แต่ต้องให้เขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่คิดพร้อมคนหนึ่ง เป็นคนดีมีคุณภาพอย่างสมบูรณ์ของครอบครัวและสังคม (เบญจมาศ ศรีอำพล, 2532) ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นหน้าที่ของสถาบันทางสังคม โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา ในด้านสถาบันครอบครัว อันมี พ่อ แม่ ที่จะคอยให้ความรักความดูแลเอาใจใส่แก่ลูก ๆ เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาเด็ก เพื่อเป็นหนทางที่จะนำพวกเขาก้าวไปสู่การเป็นประชากรที่มีคุณภาพ แต่เมื่อหันมองถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นและดำเนินไปอย่างรวดเร็ว เป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้สถาบันครอบครัวได้สูญเสียหน้าที่อันสำคัญไป เด็ก ๆ กลับไม่ได้ในสิ่งที่เขาต้องการอีกต่อไป ยิ่งไปกว่านั้น บางครอบครัวมีการแตกแยก หรือเรียกว่า Broken Homes เด็กขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดคนดูแลเอาใจใส่ ขาดคนคอยชี้แนะทางในเส้นทางที่ถูกต้อง จนเป็นสาเหตุให้เกิดความคับข้องใจจนตัดสินใจหนีออกจากบ้าน กลายเป็นเด็กเร่ร่อนไปในที่สุด (สมบูรณ์ ทองศิลป์, 2519; อุ่นตา นพคุณ, 2532)

จากรายงานในการสัมมนาในระดับชาติ (2534) เรื่อง เด็กเร่ร่อน พบว่า ปรากฏการณ์ทางสังคมได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นไปในสถาบันสังคมต่าง ๆ อันเป็นการสะท้อนปัญหาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะความเจริญทางพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ไม่สามารถพัฒนาตนเองตามกระบวนการพัฒนาต่าง ๆ ได้ทันจนต้องตกอยู่ในภาวะยากลำบากที่นับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสที่เป็นเด็กและเยาวชน อาทิ เด็กที่ครอบครัวยากจน เด็กในสลัม ไร้โอกาสได้ แรงงานเด็ก เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน เด็กพิการ เด็กในท้องถิ่นทุรกันดาร ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัย เรื่องสภาพและนโยบายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส (2535) ซึ่งได้ระบุว่า เด็กเร่ร่อนเป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนปัญหาสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัว ชุมชน และของประเทศ ซึ่งเกิดจากการสั่งสมปัญหาที่ละเล็กละน้อยในการรับรู้และในความรู้สึกของเด็กหรือของครอบครัวที่ได้รับผลกระทบอย่างหนัก

เมื่อเด็กออกมาเร็วร้อน เด็กจะต้องเปลี่ยนสถานภาพชีวิตที่อยู่ในระบบครอบครัวมาสู่การเป็นเด็กไร้ระบบอยู่ในสังคมเร็วร้อน เป็นผู้คัดสรรโอกาสในการพัฒนาตนเองแทบทุกวิถีทาง (นิลธรา กัทธัรณะพันธ์, 2535) จึงทำให้สภาพของเด็กที่ต้องออกมาเร็วร้อนไว้ที่พึ่งทางกายและใจ ค้ำแรงชีวิตด้วยตนเอง และในปัจจุบันพบว่า ปัญหาเด็กเร็วร้อนมีความรุนแรงสูงมากขึ้น เด็กที่ออกมาเร็วร้อนจะมีอายุต่ำกว่า 6 ปี อยู่เป็นจำนวนมากที่ออกมาเร็วร้อนตามลำพัง มีโอกาสที่ใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมที่เลวร้าย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งเสพติด การก่อปัญหาอาชญากรรม จนทำให้เด็กมีจิตใจหยาบกระด้าง ประพฤติเกเร ทำความผิดต่าง ๆ (ไกรวุฒิ วัฒนสิน, 2535) อาจเป็นสาเหตุที่จะก่อให้เกิดปัญหาใหญ่ของประเทศได้ในที่สุด

การศึกษานับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญอีกทางหนึ่งที่จะดึงเด็กเหล่านี้ให้พ้นจากวงจรแห่งความเลวร้ายและคัดสรรโอกาส จึงเป็นหน้าที่สำคัญของสถาบันการศึกษาที่จะทำหน้าที่ได้โดยสมบูรณ์ได้ การศึกษาเป็นแสงสว่างที่จะชี้แนะนำไปสู่ความเสมอภาคในการดำรงชีวิต ดังอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (UNICEF, 1990) ได้กำหนดหลักการของการจัดการศึกษาไว้ว่า

“การศึกษาของเด็กจะมุ่งไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพ
ความสามารถพิเศษและความสามารถทางด้านร่างกาย
และจิตใจของเด็กให้เต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน”

จากหลักการแห่งอนุสัญญานี้ทุกประเทศได้พยายามจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาเด็กทั้งหลายให้ได้มีโอกาสได้รับความรู้อย่างทั่วหน้า

ในประเทศไทย รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของความเสมอภาคทางการศึกษา จึงมีนโยบายในการจัดบริการทางการศึกษาให้แก่กลุ่มเยาวชนผู้คัดสรรโอกาส เพื่อให้เสมอภาคและมีโอกาสเท่าเทียมกัน และในปัจจุบันได้มีหน่วยงานหลายหน่วยงานทั้งทางการศึกษาและอื่น ๆ รวมทั้งเอกชนที่ให้บริการทางการศึกษาแก่เด็กเหล่านี้ (การศึกษาพื้นฐานเพื่อปวงชน, อัดสำเนา)

ทั้งนี้รัฐยังได้ขยายการบริการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร เช่น สู้ติบัตร หรือทะเบียนบ้าน โดยให้สถานศึกษารับสมัครนักเรียนเข้าเรียนและออกใบสุทธิให้ได้ (เดลินิวส์, 15 ตุลาคม 2537)

มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก เป็นองค์กรเอกชนหนึ่งที่ได้จัดตั้งขึ้นและดำเนินโครงการเพื่อช่วยเหลือพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสให้ดีขึ้นอย่างสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม เพื่อให้เด็กเป็นคนดี มีคุณธรรมและคุณภาพในสังคม

บ้านอุปถัมภ์เด็ก เป็นโครงการหนึ่งของมูลนิธิฯ ที่ดำเนินการสำหรับเด็กที่ประสบปัญหาในหลายลักษณะ ตั้งแต่ ลูกกรรมกรก่อสร้าง เด็กเร่ร่อนจรจัด เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กถูกทารุณกรรม เด็กที่พ่อแม่ติดยา เด็กกำพร้าและเด็กที่มาจากครอบครัวยากจน โดยได้ดำเนินโครงการและตั้งวัตถุประสงค์ที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งที่ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าความสำคัญของการศึกษาตามวัตถุประสงค์ในระดับประถมศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พุทธศักราช 2535 - 2539 อันมีข้อความว่า "เพื่อให้เด็กทุกคนที่อาศัยอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาได้เรียนจนจบหลักสูตรประถมศึกษา โดยมุ่งเน้นให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ถูกต้อง มีความรู้และทักษะพื้นฐานทางวิชาการและทางด้านอาชีพที่เหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและสังคม" ทั้งนี้ทางโครงการจึงได้มีวัตถุประสงค์ที่เน้นทางการศึกษาโดยช่วยประสานติดต่อและให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เด็กเหล่านี้ได้รับการศึกษาภายในโรงเรียนอันเป็นระบบที่สำคัญของการศึกษาและเข้ารับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนมีหน้าที่สูงสุดที่ต้องให้ความรู้กับเด็กอย่างยุติธรรม เพื่อจะได้ให้พวกเขาเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อประเทศและสังคมต่อไป

เพื่อให้เด็กเร่ร่อนกลุ่มนี้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนอย่างถูกต้อง ทางมูลนิธิสร้างสรรค์เด็กจึงได้ส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนวัดหลักสี่ ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร มีครูจำนวน 61 คน มีนักเรียนจำนวน 1218 คน โดยให้เด็กเร่ร่อนได้เรียนร่วมกับเด็กนักเรียนปกติ เพื่อให้ได้รับการศึกษาที่ถูกระบบและสมบูรณ์

เมื่อเด็กเร่ร่อนเข้ามารับการศึกษาระบบโรงเรียน จึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับตัวในสภาพของสังคมระบบใหม่ เพราะเด็กต้องมีการติดต่อ มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เด็กจะต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ได้และยอมรับสภาพแวดล้อมใหม่ (Hurlock อ้างใน รพีวรรณ คล้ายแดง, 2534) ฉะนั้น โรงเรียนถือเป็นสถานที่ที่สำคัญที่จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมมากขึ้น เพราะโรงเรียน คือ สภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างหนึ่งที่เปิดโอกาสให้เด็กได้สร้างความสัมพันธ์ใหม่ ๆ กับครู กลุ่มเพื่อนและบุคคลต่าง ๆ จำนวนมาก (บุญนำ แก้วปิ่นทอง, 2525) โดสมิ ความเห็นตรงกับซี (YEE, 1971) ที่กล่าวว่า "โรงเรียนเป็นองค์กรทางสังคมอย่างหนึ่ง เมื่อเป็นองค์กรทางสังคมก็เป็นระบบการปฏิสัมพันธ์ของคนในองค์กรนั้น นั่นคือ โรงเรียนจะมีการปฏิสัมพันธ์ครูกับนักเรียน นักเรียนกับตัวทนอื่น ๆ โดยเฉพาะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนั้นมีอิทธิพลมาก ถ้ามีปฏิสัมพันธ์ในทางบวกก็จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการปรับตัวให้ดีขึ้นแต่ถ้ามีปฏิสัมพันธ์ในทางลบก็จะทำให้นักเรียนเกิดความคับข้องใจ" และดังที่ ดร.สาสสุรี จตุกุล ได้กล่าวไว้ในการสัมมนาเรื่องเด็กเร่ร่อนในสังคมไทยเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2535 ว่า "สาเหตุหนึ่งของเด็กที่ทำการออกมาเร่ร่อน คือ ครู เนื่องจากถูกครูทุบตี ทำโทษ ครูไม่ได้ให้ความรัก ความอบอุ่น และความเข้าใจแก่เด็ก เด็กจึงหนีเรียนทำให้ไม่อยากเรียน ก่อให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน" ทั้งนี้การปฏิสัมพันธ์จะช่วยให้นักเรียนทราบความเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนมีความมั่นใจในการเรียน กล่าวคือถ้าซักถามมีการปรับตัวที่ดีในกลุ่มเพื่อน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะทำให้เด็กนักเรียนมีแนวโน้มที่จะเรียนไปได้ด้วยดี และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

เมื่อเป็นเช่นนี้ การที่เด็กเร่ร่อนได้มีโอกาสเข้ามารับการศึกษาระบบโรงเรียนซึ่งมีสภาพสังคมที่มีระบบ ระเบียบ มีการติดต่อในสังคม มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ อันเป็นสังคมที่แตกต่างไปจากสังคมเร่ร่อนที่เด็กเคยใช้ชีวิตอยู่ในระยะเวลาหนึ่ง เด็กจะต้องมีการปรับตัว และมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาและสังคมใหม่ เพื่อที่เด็กจะมีความรู้และความสามารถที่จะเป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ

ฉะนั้นผู้ที่มีส่วนช่วยให้เด็กได้มีการปรับตัวและมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาได้อย่างดีที่สุดก็คือ ครู เพราะครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของการศึกษา ครูเป็นผู้นำและเป็นผู้มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม พฤติกรรมของครูย่อมมีอิทธิพลต่อเด็กมาก ถ้านักเรียนรู้สึกพอใจในการกระทำหรือพฤติกรรมที่ครูแสดงออกต่อตนและต่อเพื่อน การกระทำของครูนั้นจะช่วยสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนสนใจต่อการเรียน ตลอดจนปลูกฝังทัศนคติที่ดี ทั้งนี้เพราะครูเป็นผู้ทำงานใกล้ชิดกับนักเรียนในระหว่างที่อยู่โรงเรียน พฤติกรรมของครูและนักเรียนในห้องเรียนจึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันตลอดเวลา (นราวัลย์ กาญจนะประโชติ, 2524)

ทั้งนี้ผลการวิจัยของ พรพิมล เต็งศรีทอง (2515) พบว่า ปฏิสัมพันธ์อันดีของครูกับนักเรียน เป็นคุณลักษณะประการหนึ่งของครูที่ดี ซึ่งได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มีงพญา ปิยะธาดา (2511) ที่กล่าวว่า การมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับนักเรียนเป็นคุณลักษณะที่ดีด้านหนึ่งของครู ซึ่งได้ไปตรงกับความเห็นของอาร์โนลด์ (Arnold, 1969) ที่กล่าวไว้ว่า ลักษณะที่สำคัญที่สุดของครูกับเด็กในการเรียนการสอนนั้น คือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ทั้งนี้เพราะในการเรียนการสอนครูกับนักเรียนจะต้องมีการโต้ตอบกันอยู่ตลอดเวลา ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหยุดนิ่งไม่ยอมรับรู้ก็จะเกิดการเรียนการสอนขึ้นไม่ได้

ดังนั้น การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนจะช่วยให้ครูและนักเรียนมีความเข้าใจซึ่งกันและกันดีขึ้น ช่วยให้การเรียนได้ผลดีเพราะครูเป็นกันเองกับนักเรียน นักเรียนรู้สึกสบายใจในอันที่จะทำความเข้าใจในบทเรียน ซึ่งมีครูคอยช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ และเป็นเครื่องแสดงว่า ครูเป็นผู้มีเมตตากรุณาสามารถให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนได้ทุกโอกาส (นราวัลย์ กาญจนประโชติ, 2524)

นอกจากเด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับครูแล้ว ยังจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ด้วย คือ กลุ่มเพื่อน ซึ่งถือว่า การที่เด็กได้ปะทะสังสรรค์กับเพื่อนเป็นวิธีที่ช่วยให้เด็กรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับสังคม อยู่ร่วมกับบุคคลภายในสังคมได้ด้วยดี (ไพไลลักษณ์ จำเมือง, 2525)

จากเหตุผลดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กเร่ร่อนที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ เฉพาะกรณีในโรงเรียนวัดหลักสี่ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ทางมูลนิธิสร้างสรรค์เด็กได้ส่งเด็กที่อยู่ในความดูแลเข้าศึกษาในระดับชั้นประถม เพื่อที่จะนำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังเจตคติและค่านิยมที่ดีทางการศึกษา และการมีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับเด็กที่คือโอกาสทางการศึกษาเหล่านี้ต่อไป

คำถามในการวิจัย

เมื่อเด็กเร่ร่อนเข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียน ครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กเร่ร่อนและเด็กปกติ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนระหว่างครูกับเด็กเร่ร่อนและเด็กปกติ
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างครูกับเด็กเร่ร่อน ครูกับเด็กปกติ เด็กเร่ร่อนกับเด็กปกติ และเด็กเร่ร่อนกับเด็กเร่ร่อน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยมีขอบเขต ดังนี้

1. การเลือกกรณีศึกษา ผู้วิจัยเลือก เด็กเร่ร่อนในโรงเรียนวัดหลักสี่เป็นกรณีศึกษา
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก โดยกำหนดให้มีการปฏิบัติงานภาคสนามติดต่อกันเป็นระยะเวลา 10 เดือน โดยแบ่งระยะเวลาออกเป็น 2 ช่วง

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2536 - กุมภาพันธ์ 2537

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่เดือนมิถุนายน - ตุลาคม 2537

หมายเหตุ เนื่องจากเดือนมีนาคม - พฤษภาคม เป็นระยะเวลาที่โรงเรียน
ปิดภาคเรียน

4. งานวิจัยมุ่งศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก เยาวชนที่เรียนร่วมกับเด็กปกติใน
โรงเรียนวัดหลักสี่ โดยศึกษาการปฏิสัมพันธ์ 4 ประเภท คือ

- 4.1 การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับเด็ก เยาวชน
- 4.2 การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับเด็กปกติ
- 4.3 การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็ก เยาวชนกับเพื่อนเด็ก เยาวชน
- 4.4 การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็ก เยาวชนกับเด็กปกติ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ปฏิสัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมของ ครู เด็ก เยาวชน และเด็กปกติ ที่มีการพูดและ/
หรือการแสดงท่าทางโต้ตอบกัน

ปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอน หมายถึง พฤติกรรมของครู เด็ก เยาวชน และ
เด็กปกติ ที่มีการพูดและ/หรือการแสดงท่าทางโต้ตอบกันในขณะที่มีการเรียนการสอน

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมของ ครู เด็ก เยาวชน และเด็กปกติ ที่มี
การพูดและ/หรือการแสดงท่าทางโต้ตอบกันในขณะที่ทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันภายใน
ห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน

ครู หมายถึง ครูประจำชั้น ซึ่งทำหน้าที่สอนนักเรียนในห้องเรียนที่มีเด็กเร่ร่อน
เข้าเรียนร่วมห้องกับเด็กปกติ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
วัดหลักสี่

เด็กเร่ร่อน หมายถึง เด็กที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับครอบครัวและออกมาเร่ร่อนตามลำพัง
โดยการใช้ชีวิตเร่ร่อนตามสถานที่ต่าง ๆ โดยทางมูลนิธิสร้างสรรค์เด็กนำมาอุปการะไว้ใน
ความดูแล และส่งให้เข้าเรียนกับเด็กปกติ

เด็กปกติ หมายถึง เด็กที่อาศัยอยู่กับครอบครัว หรือญาติ พี่น้อง ที่บ้าน หรือสถานที่
ที่เป็นที่อยู่อาศัยของครอบครัว และมาโรงเรียนเป็นประจำ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กเร่ร่อน และครูกับเด็กปกติ และ
เป็นแนวทางในการแก้ไขเพื่อให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีขึ้น ทำให้เด็กเร่ร่อนและเด็กปกติมีพฤติกรรมที่
พึงประสงค์มากขึ้น
2. เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กเร่ร่อน
และหาวิธีการแก้ไขในปัญหาและอุปสรรคนั้น
3. เพื่อทราบพฤติกรรมและปัญหา ตลอดจนอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
เด็กเร่ร่อนกับเพื่อน เพื่อเป็นประโยชน์ในการช่วยแนะแนวทางแก้ไขต่อพฤติกรรมนั้น ให้เด็กเร่ร่อน
สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมอย่างมีความสุข
4. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับ ผู้บริหาร ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและให้การศึกษา
แก่เด็กเร่ร่อนต่อไป